Lietas arhīva Nr. AA43-1005-19/7
ECLI:LV:ADAT:2019:1127.A420325817.9.S

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. A420325817
AA43-1005-19/7

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2019. gada 27. novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Valda Zommere,
tiesneses Ilze Amona un Kristīne Kalvāne

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts policijai atlīdzināt pieteicējam personisko kaitējumu 7114,36 *euro*, morālo kaitējumu 4268,62 *euro* un mantiskos zaudējumus 4309,76 *euro* apmērā, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019. gada 15. aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2016. gada 3. augustā plkst. 15.00 Valsts policijas amatpersonas aizturēja pieteicēju /pers. A/, lai pieņemtu paskaidrojumus un sastādītu protokolu. Par minēto sastādīts administratīvās aizturēšanas protokols Nr. /numurs/.

2016. gada 3. augustā pieteicējam sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols Nr. /numurs/ par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 167. pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, proti, par to, ka 2016. gada 3. augustā plkst.14.59 Talsos pie krustojuma starp Darba un A. L. Puškaiša ielām pie veikala „Spicais" pieteicējs traucēja sabiedrisko mieru, lamājot policijas darbiniekus, ignorējot vispārpieņemtās uzvedības normas, tādējādi traucējot policijas darbiniekiem pildīt dienesta pienākumus.

Par izdarīto pārkāpumu pieteicējs ar Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Talsu iecirkņa priekšnieka 2016. gada 18. augusta lēmumu Nr. /numurs/ sodīts administratīvi, uzliekot viņam naudas sodu 70 *euro*.

Savukārt ar Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas priekšnieka 2016. gada 30. septembra lēmumu Nr. /numurs/ Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Talsu iecirkņa priekšnieka 2016. gada 18. augusta lēmums Nr. /numurs/ atcelts un lietvedība izbeigta, pamatojoties uz to, ka lietā nav pietiekoši pierādījumu, kas būtu par pamatu pieteicēja saukšanai pie administratīvās atbildības.

[2] Pieteicējs vērsās Valsts policijā, lūdzot atlīdzināt personisko kaitējumu 7114,36 *euro*, morālo kaitējumu 4268,62 *euro* un mantiskos zaudējumus (neiegūto peļņu) 4309,76 *euro* apmērā, kas pieteicējam nodarīti nepamatotas administratīvās aizturēšanas rezultātā administratīvā pārkāpuma lietā Nr. /numurs/.

Ar Valsts policijas priekšnieka 2017. gada 16. oktobra lēmumu Nr. /numurs/ (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) izteikta atvainošanās par Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Talsu iecirkņa priekšnieka J. Visocka 2016. gada 18. augusta lēmumu un valsts policijas amatpersonu rīcību administratīvā pārkāpuma lietā Nr. /numurs/, savukārt pieteicēja lūgums par personiskā kaitējuma 7114,36 *euro*, morālā kaitējuma 4268,62 *euro* un mantisko zaudējumu 4309,76 *euro* apmērā atlīdzināšanu noraidīts. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Saistībā ar 2016. gada 3. augustā Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Talsu iecirknī reģistrētu telefona zvanu, ka pēc medicīniskās palīdzības griezies pieteicējs, kuram policijas darbinieki nodarījuši miesas bojājumus, iestādē veikta dienesta pārbaude. Ar dienesta pārbaudes atzinumu Nr. /numurs/ pārkāpumi Valsts policijas amatpersonu rīcībā nav konstatēti.

[2.2] Vērtējot pieteicējam nodarīto personisko kaitējumu, konstatējams, ka 2016. gada 3. augustā pieteicējs ceļā uz Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Talsu iecirkni sūdzējies par veselības problēmām. Valsts policijas amatpersona

2016. gada 3. augustā plkst. 15.06 izsauca Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigādi. No Neatliekamā medicīniskā dienesta izsaukuma elektroniskās kartes izraksta Nr. /numurs/ secināms, ka, apskatot pieteicēju, konstatēta reakcija uz smagu stresu un adaptācijas traucējumi – akūta stresa reakcija. Pieteicējam veikta virspusējā objektīvā stāvokļa izvērtēšana un secināts, ka pieteicēja stāvoklis ir apmierinošs, ir satraukts, motori uzbudināts, smalki apskatīti ārējie ķermeņa parametri, tostarp āda, kurā nav konstatēti traucējumi. Dienesta pārbaudes materiāliem pievienots pieteicēja iesniegtais SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca" 2016. gada 3. augusta izraksts no ambulatorā pacienta medicīnas kartes, kurā savukārt norādīts, ka pieteicējs vērsies ar sūdzībām par to, ka konflikta laikā ar Ceļu policijas amatpersonu Artūru Kvālbergu guvis miesas bojājumus. Policijas amatpersona esot satvērusi pacienta kaklu tvērienā ar roku (starp augšdelmu un apakšdelmu žņaudzošā kustībā). Pieteicējam konstatēts: lokāli: uz kakla labā pusē, starp ramus mandibula un kakla augšējo trešdaļu divi virspusēji nobrāzumi, zemādas hematoma veidošanās stadijā. Kakla labajā pusē tāpat starp ramus mandibula un kakla augšējo trešdaļu konstatēta zemādas hematoma veidošanās stadijā. Uz abu apakšdelmu radiolnūro locītavu rajonā nobrāzumi, zemādas hematomas veidošanās stadijā.

Secināms, ka vērojamas diametrālas atšķirības starp Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta un SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca" konstatēto. Valsts policijai nav pamata uzskatīt, ka Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, veicot skrupulozu apskati, būtu rīkojies nolaidīgi vai neprofesionāli, nefiksējot ar redzi identificējamas un fiksējamas traumas (nobrāzumi uz kakla un delnām). Valsts policijas ieskatā ir pamats vērtēt kritiski šo traumu attiecināmību uz Valsts policijas amatpersonu rīcību, proti, fiksēt cēloņsakarību, apstākļus un motivāciju šādu traumu iegūšanai.

Nav konstatējama Valsts policijas amatpersonu pārmērīga spēka pielietošana, kas būtu varējusi izraisīt mēnesi ilgu darbnespēju. Turklāt, lai arī Valsts policija nosūtīja pieteicējam lūgumu sniegt informāciju, tajā skaitā par veselības stāvokli, pieteicējs nav iesniedzis nedz darbnespējas lapas kopiju, nedz citus dokumentus, kas pierādītu personiskā kaitējuma esību un cēloņsakarību ar Valsts policijas amatpersonu rīcību.

Ņemot vērā minēto, Valsts policija uzskata, ka pieteicējs nav pierādījis, ka Valsts policijas rīcības rezultātā būtu radies kaitējums pieteicēja veselībai, kurš būtu bijis cēlonis pieteicēja darbnespējai.

[2.3] Izvērtējot pieteicēja iesniegtos pierādījumus par mantisko zaudējumu atlīdzinājuma pieprasījumu neiegūtās peļņas formā, secināms, ka atbilstoši iesniegumam pievienotajam mantiskā zaudējuma aprēķinam pieteicējs ieņēmumus nav guvis gan 2016. gada jūlijā, gan augustā, neskatoties uz to, ka darbnespējas lapa pieteicējam izsniegta vien 2016. gada 10. augustā līdz 2016. gada 10. septembrim. Savukārt septembrī norādīts apgrozījums 7001 *euro* apmērā, kas ir gandrīz divas reizes lielāks par vidējo mēneša apgrozījumu pirmajā pusgadā. No tabulas arī nav saprotama minēto summu attiecināmība uz zaudējumiem un negūtu peļņu, jo no tabulas izriet, ka norādītās summas, ar kurām pamatots zaudējumu apjoms, ir apgrozījums 2016. gadā, nevis peļņa.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta sniegto informāciju pieteicējs no 2015. gada 1. novembra ir saimnieciskās darbības veicējs, patentmaksas maksātājs. Saimnieciskās darbības veids – fotogrāfs, mākslas fotogrāfs, kinooperators, audio ieraksta operators, tomēr pieteicējs nav reģistrējis stingrās uzskaties kvītis, līdz ar to Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā nav informācijas par pieteicēja gūtajiem ienākumiem no saimnieciskās darbības. No pieteicēja iesniegtajiem kases aparāta, kases sistēmas, tirdzniecības automāta žurnāliem nav iespējams izsecināt vai pārbaudīt pieteicēja norādīto zaudējumu negūtās peļņas veidā patiesumu, jo tie sniedz informāciju par veiktajiem darījumiem – apgrozījumu, nevis gūto peļņu.

Turklāt konstatējamas arī citas nesakritības, kuras liedz noteikt pieteicējam nodarītos zaudējumus. Valsts policija kritiski vērtē arī pieteicēja saimnieciskās darbības neveikšanas cēloņsakarību ar darbnespēju, jo atbilstoši pieteicēja paskaidrotajam un iesniegtajiem pierādījumiem pieteicējs nav saņēmis peļņu no saimnieciskās darbības no 2016. gada 1. jūlija. Līdz ar to lietā nav pierādījumu, ka Valsts policijas rīcības rezultātā pieteicējam būtu radīts tāds kaitējums pieteicēja veselībai, kurš būtu bijis cēlonisks pieteicēja darbnespējai un radītajam mantiskajam zaudējumam negūtās peļņas formā, līdz ar to Valsts policija uzskata, ka pieteicējam nav tiesību saņemt mantisko zaudējumu atlīdzinājumu.

[2.4] Izvērtējot pieteicēja prasījumu atlīdzināt morālo kaitējumu 4268,62 euro, Valsts policija norāda, ka konkrētajā lietā iepriekšējais stāvoklis gan tiesiski, gan faktiski ir atjaunots, iestādei izbeidzot administratīvā pārkāpuma lietu. Līdz ar to Valsts policijai nav jāveic izvērtējums attiecībā uz atlīdzinājuma noteikšanu naudā un Valsts policija, atsaucoties uz tiesu praksi, par pienācīgu morālā kaitējuma atlīdzinājumu konkrētajā gadījumā ir atzinusi atvainošanos.

[3] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu atlīdzināts personiskais un morālais kaitējums, kā arī mantiskie zaudējumi. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pieteicēja ieskatā aizturēšanas rezultātā viņam ir nodarīti miesas bojājumi, ko apliecina SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca" ambulatorā pacienta medicīniskās kartes izraksts. Tādējādi pieteicējam ir nodarīts personiskais kaitējums 7114,36 *euro* apmērā.

[3.2] Tā kā ar Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja priekšnieka 2016. gada 30. septembra lēmumu Nr. /numurs/ atcelts Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Talsu iecirkņa priekšnieka 2016. gada 18. augusta lēmums, secināms, ka publiskā vietā – Talsu pilsētas centrā – notikusi nepamatota un prettiesiska pieteicēja brīvības ierobežošana, pielietojot speciālos līdzekļus, tādējādi nodarot kaitējumu pieteicēja veselībai un reputācijai.

[3.3] Valsts policijas amatpersonu prettiesiskā rīcība pieteicējam radījusi aizvainojumu, stresu, neaizsargātības sajūtu, satraukumu par notikuma ietekmi uz pieteicēja stāvokli sabiedrībā un veģetatīvās labilitātes saasinājumu. Turklāt ar publisku pieteicēja aizturēšanu Valsts policija ir radījusi „huligāna tēlu", kas rada nepareizu priekšstatu par pieteicēju kā

sabiedrības locekli un komersantu. Tādējādi pieteicējam ir nodarīts morālais kaitējums 4268,62 *euro*.

[3.4] Ņemot vērā pieteicēja veselības stāvokli, laikā no 2016. gada 4. augusta līdz 13. augustam pieteicējam bija izsniegta darbnespējas lapa, tādēļ šajā laikā pieteicējs nespēja sniegt pakalpojumu un neguva prognozējamo peļņu 4309,76 *euro* apmērā.

[4] Valsts policija paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, atsaucoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem, un lūdz tiesu to noraidīt.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2019. gada 15. aprīļa spriedumu pieteicēja pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[5.1] Personas tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu par iestādes nodarītu kaitējumu administratīvā pārkāpuma lietā paredz Latvijas Republikas Satversme (turpmāk – Satversme) un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums).

Satversmes 92. pants noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Šī konstitucionālā norma cita starpā ietver vispārēju garantiju – ja valsts pārkāpusi privātpersonas tiesības, tad privātpersonai ir tiesības uz atlīdzinājumu (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 6. jūnija sprieduma lietā Nr. 2011-21-01 6. punktu*).

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92. pantu un Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4. panta, 5. panta pirmās daļas, 6. panta pirmās daļas un 10. panta nosacījumiem, lai konstatētu zaudējumu atlīdzības tiesisko pamatu, ir jākonstatē: 1) valsts pārvaldes prettiesiska rīcība; 2) zaudējuma/kaitējuma esība un to konkrēts apmērs; 3) cēlonisks sakars starp prettiesisku rīcību un zaudējumu (kaitējumu); 4) nepastāv cietušā līdzatbildība.

[5.2] Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka, ievērojot, ka Valsts policija pati ir atcēlusi lēmumu par pieteicēja sodīšanu un lietvedību izbeigusi, iestāde pati ir apzinājusies savas rīcības sekas un novērsusi tās. Valsts policija ir rakstveidā atvainojusies par Valsts policijas amatpersonu rīcību, kas ir atbilstīgs atlīdzinājums, ja privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags. Valsts policija ir uzsvērusi, ka ar lietvedības izbeigšanu administratīvā pārkāpuma lietā ir notikusi iepriekšējā stāvokļa atjaunošana. Turklāt tiesas sēdē iestādes pārstāvis precizēja, ka atvainošanās izteikta par pietiekamu pierādījumu nenodrošināšanu.

Lai arī judikatūrā ir atzīts, ka administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā lēmuma atcelšana pati par sevi ir morāls gandarījums, un vērtējams kā atbilstīgs atlīdzinājums (*sal. sk. Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2009. gada 5. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-338/2009 (A42500006) 13.3. punktu, 2015. gada 23. decembra sprieduma lietā Nr. SKA-393/2015 (A420624911) 6. punktu, 2017. gada 6. aprīļa rīcības sēdes lēmuma lieta Nr. SKA-793/2017 (A420301015) 3.–4. punktu*), tomēr, ņemot vērā pieteicēja norādītos apsvērumus par policijas amatpersonu pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem administratīvā pārkāpuma lietvedībā, minētie iebildumi ir izvērtējami.

[5.3] Konkrētajā gadījumā lēmums par pieteicēja saukšanu pie administratīvās atbildības atcelts un lietvedība izbeigta tā iemesla dēļ, ka lietā nav pietiekami pierādījumu, nevis tādēļ, ka policijas darbinieki būtu pieļāvuši kādus procesuālus pārkāpumus. Tādēļ, lai izvērtētu policijas amatpersonu rīcību, tiesa vērtēja notikuma norisi un tā atbilstību tiesību normām.

[5.4] Tiesa konstatēja šādus faktiskos apstākļus.

[5.4.1] 2016. gada 3. augustā, pildot dienesta pienākumus, pieteicēja automašīnu apturēja policijas darbinieki E. Priede un A. Kvālbergs, kuru sniegtajās uzziņās un paskaidrojumos norādīts, ka plkst. 14.51 viņi pamanījuši transportlīdzekli, kurš Darba un A. L. Puškaiša ielu krustojumā neizpildīja ceļa zīmes Nr. 207 „Neapstājoties tālāk braukt aizliegts" prasības. Minēto transportlīdzekli apturēja A. Kvālbergs, apturētā transportlīdzekļa vadītājs bija pieteicējs. Pēc pieteicēja vadītā transportlīdzekļa apturēšanas E. Priede pamanījis, ka vēl viena transportlīdzekļa vadītājs nav apstājies pie „STOP" līnijas, tādēļ nolēmis to apturēt. Pēc sarunas ar apturētā Audi A6 vadītāju devies uz dienesta transportlīdzekli, lai veiktu dokumentu pārbaudi un sastādītu administratīvā pārkāpuma protokolu. Tajā brīdī pie dienesta automašīnas pienācis A. Kvālbergs un pieteicējs, kurš vēlējies noskatīties videoierakstu, kurš arī ticis viņam parādīts. Videoierakstā bijis redzams, ka pieteicējs nebija apstājies pie „STOP" zīmes. Vadītājam izskaidrots, kur tieši jāapstājas, pēc kā viņš sācis izteikt savu neapmierinātību, sācis skaļi bļaut, vicināties ar rokām un neadekvāti uzvesties, bļāvis, ka „video, bļeģ, neesot redzams, kur atrodas „STOP" līnija". E. Priede teicis, lai beidz bļaut un aicinājis iet skatīties, kur atrodas „STOP" līnija. Pieejot pie krustojuma, E. Priede parādījis, ka „STOP" līnija atrodas tieši brauktuvju krustošanās vietā. Vēl neaizejot līdz krustojumam, pieteicējs pamanījis līniju un atkal sācis skaļi bļaut, plātījies ar rokām, žestikulējis un pazemojis E. Priedi ar necenzētiem vārdiem, tāpēc E. Priede piedraudējis, ja viņš nepārtrauks nepieklājīgi uzvesties, tad tiks aizturēts un viņam tiks sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols. To E. Priede atkārtojis vēl vienu reizi, bet nekāda reakcija nav bijusi. E. Priede brīdinājis vadītāju, ka pret viņu tiks pielietots fizisks spēks, jo vadītājs atteicās doties uz dienesta automašīnu. Vīrietis turpināja apsaukāt E. Priedi un nepiedienīgi uzvesties citu cilvēku klātbūtnē. E. Priede norādījis, ka policijas darbinieku nevar saukt par „idiotu" un viņam tiks sastādīts protokols par sīko huligānismu, kā arī aicinājis iet atpakaļ uz mašīnu, jo ar viņa uzvedību tiekot traucēta policijas darbinieku dienesta pienākumu pildīšana un sabiedriskā kārtība pilsētā. Uz atkārtotiem aizrādījumiem pieteicējs nereaģējis, tāpēc E. Priede teicis, ka tiks pielietots fizisks spēks. Pieteicējs uz aizrādījumiem nav reaģējis un turpinājis agresīvi uzvesties un skaļi bļaut, ka policijas darbinieki esot „idioti". Tā kā /pers. A/ atteicies doties līdzi, pielietots fizisks spēks un speciālais līdzeklis – roku dzelži. E. Priede satvēris pieteicēju aiz rokām no mugurpuses un stūmis uz dienesta transportlīdzekļa pusi, vienlaikus saucot A. Kvālbergu, jo vīrietis bijis lielāks par E. Priedi. Nekavējoties piesteidzies A. Kvālbergs un satvēris pieteicēju plecu rajonā, iespējams, satvēris arī pie kakla, bet

tikai uz īsu brīdi, lai vīrieti nomierinātu. E. Priede, turot pieteicēju aiz rokām, bet A. Kvālbergs, turot pie pleciem, aizveduši viņu pie dienesta automašīnas un uzlikuši roku dzelžus. Fizisks spēks – roku satveršana tika pielietota pēc vairākiem brīdinājumiem, ko pieteicējs neņēma vērā, turpinot uzvesties agresīvi, un nepakļāvās policijas darbinieku likumīgajām prasībām. Pie dienesta transportlīdzekļa pieteicējam uzlikti roku dzelži. Pēc tam pieteicējs pievests pie viņa automašīnas un palūgts to aizslēgt. Tad pieteicējs bija nomierinājies un roku dzelži viņam noņemti. Aizturēšanas telpā pieteicējs rādījis nobrāzumu uz kakla. E. Priede pieļauj, ka nobrāzumi varēja tikt gūti aizturēšanas laikā, bet tas netika darīts ar nolūku nodarīt viņam miesas bojājumus. Pieteicējs pretojies un mēģinājis izrauties no satvēriena. Pieteicējs netika žņaugts.

[5.4.2] A. Kvālbergs norādījis, ka pēc pieteicēja apturēšanas izskaidrots apturēšanas iemesls. Pieteicējs skaļā balsī teicis, ka viņš esot visu darījis pēc noteikumiem un tad viņam piedāvāts doties uz dienesta auto, lai noskatītos videoierakstu. Noskatoties video, pieteicējs redzēja, ka nav apstājies noteiktajā vietā un, žestikulējot ar rokām, kliedza: „bļeģ, video nav redzama „STOP" līnija, Jūs idioti!". Pieteicējam norādīts, lai pārtrauc kliegšanu un E. Priede piedāvājis aiziet līdz krustojumam un parādīt, kur šī līnija atrodas. Kad E. Priede un pieteicējs aizgājuši, A. Kvālbergs palicis transportlīdzeklī un tad izdzirdējis, ka pieteicējs kliedz uz E. Priedi „bļeģ, idiot, video to līniju nevar redzēt", pēc tam E. Priede viņu saucis. A. Kvālbergs izkāpis no transportlīdzekļa un redzējis, ka notiek cīkstēšanās un pretošanās kolēģim, kurš pilda dienesta pienākumus. A. Kvālbergs redzēja, ka E. Priede mēģina satvert vīrieša rokas aiz muguras, bet vadītājs pretojas un mēģina izrauties. Piesteidzies no priekšas un satvēris pieteicēju aiz pleciem, pēc kā vīrietis saliecies uz priekšu un A. Kvālbergs viņu turēja ar labo roku aiz pleca un nedaudz pie kakla. Tādā veidā vīrietis nogādāts līdz dienesta automašīnai. Pieteicējs fiziski pretojies un mēģinājis izrauties. Pie dienesta transportlīdzekļa pieteicējam uzlikti roku dzelži, pēc tam pieteicējs pievests pie viņa automašīnas, lai to aizslēgtu. Tad pieteicējs nomierinājies, roku dzelži noņemti, pēc kā persona nogādāta policijas iecirknī protokola sastādīšanai. Ceļā pieteicējs izteicis sūdzības par galvas sāpēm un ka nepieciešams izsaukt Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu. A. Kvālbergs sazinājies telefoniski ar Operatīvās vadības nodaļas dežurantu, lai izsauc Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu uz Talsu iecirkni. Policijas iecirknī aizturētais tika nodots dežūrdaļas rīcībā. Iecirknī pieteicējam sastādīts administratīvās aizturēšanas protokols, pārmeklēšanas akts, sastādīti administratīvā pārkāpuma protokoli un pieņemts pieteicēja paskaidrojums. Vienlaicīgi iecirknī ieradies Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests pārbaudīt pieteicēja veselības stāvokli. Mediķu apskates laikā klāt nebija. A. Kvālbergs nav pamanījis, ka pieteicējam būtu nodarīti miesas bojājumi, jo tos nav redzējis. A. Kvālbergs norāda, ka pielietots fizisks spēks, jo uzskata, ka nedrīkstēja stāvēt malā un skatīties, kā notiek pretošanās un fiziska nepakļaušanās kolēģim. Neatbilst patiesībai pieteicēja norādītais, ka A. Kvālbergs viņu žņaudzis, jo nebija ar roku satvēris pieteicēja kaklu žņaudzošā pozā. Pieteicējam miesas bojājumi, iespējams, radušies brīdī, kad A. Kvālbergs satvēris viņu ar roku aiz pleciem un, saliecoties uz priekšu, turējis viņu ar labo roku aiz pleca un nedaudz pie kakla, ne ar mērķi viņu žņaugt, bet lai ierobežotu pretošanos.

[5.4.3] 2016. gada 3. augusta paskaidrojumā /pers. I/ norādījis, ka 2016. gada 3. augustā ap plkst. 15.00 bija apstājies Talsos, A. L. Puškaiša ielā pretī veikalam „Jana" un redzējis, ka pie policijas mašīnas bija pienācis vīrietis, kas uzvedās agresīvi un skaļi bļāva. Policists ar vīrieti gājuši gar viņa mašīnu līdz krustojumam un tad agresīvais vīrietis sācis lamāties un saukt policistus par „idiotiem". Pēc tam vīrietis pievests pie policijas mašīnas un saslēgts roku dzelžos (lietas 1. sējuma 80. lapa). 2016. gada 19. augustā sniegtajā paskaidrojumā /pers. I/ norādījis, ka 2016. gada 3. augustā pēc plkst. 15.10 ceļu policijas darbinieki viņu apturējuši A. L. Puškaiša ielā. Kopā ar viņu automašīnā atradusies viņa sieva un trīsgadīgais dēls. Policijas darbinieki bija apturējuši arī automašīnu Suzuki, pirms apturēta /pers. I/ vadītā automašīna, jo otras automašīnas apturēšanas brīdi viņš nav redzējis. Redzējis, ka policijas darbinieks pasauc automašīnas Suzuki vadītāju uz policijas automašīnu, lai noskatītos videoierakstu. Suzuki vadītājs piegājis pie policijas automašīnas un policijas darbinieki viņam kaut ko rādījuši. Bijis redzams, ka vadītājs ir neapmierināts un plātījies ar rokām. Tad policijas darbinieks, kurš bija apturējis /pers. I/, izkāpis no policijas automašīnas un devies ar vīrieti pie krustojuma. Vīrietis ar policijas darbinieku strīdējies, par to, vai viņš bija apstājies pie „STOP" zīmes. Vīrietis, neaizejot līdz krustojumam, apstājies un skaļi policijas darbiniekam pateica: „Ko Jūs idioti?" un gāja virsū policijas darbiniekam. Notiekošo vērojis, izliecies pa automašīnas logu. Vīrietis bijis agresīvs un nepieklājīgs, apsaukājis policijas darbinieku arī ar citiem lamu vārdiem. Notiekošajam pievērsis uzmanību, jo uzskatījis to par kaut ko neiedomājamu. Policijas darbinieks, kuram vīrietis „gāja virsū", lai atvairītu to no sevis, satvēris viņu aiz vienas rokas un aizlauzis vīrieša roku aiz muguras. Tad policijas darbinieks pasaucis palīgā savu kolēģi, kurš pieskrējis un satvēris vadītāju aiz kakla, jo vīrietis raustīja rokas, mēģināja izvairīties un bija agresīvs. Vīrietis tika nogādāts līdz policijas automašīnai, bija nemierīgs un agresīvs. Pie automašīnas vadītājam tika uzlikti roku dzelži. Tad pie /pers. I/ pienācis augumā mazākais policijas darbinieks un atļāvis viņam aizbraukt, tāpēc to, kas noticis tālāk, neredzēja. /pers. I/ norāda, ka policijas darbinieki izturējās mierīgi un ievēroja pieklājības normas. Suzuki vadītājs pats ar savu uzvedību un attieksmi mēģināja provocēt konfliktu. No malas likās, ka vadītājs „gāja virsū" policijas darbiniekam un, iespējams, mēģināja viņam uzbrukt. Pret vīrieti neviens tīši fizisku spēku nepielietoja, tikai aizturēšanas brīdī, aizliekot roku viņam aiz muguras un liekot roku pie kakla. Brīdī, kad uzlikti roku dzelži, vīrietis vairs nepretojās.

[5.4.4] Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Operatīvās vadības nodaļas kārtībnieks paskaidrojumā norādījis, ka 2016. gada 3. augustā pildījis dienesta pienākumus Īslaicīgās aizturēšanas izolatorā. Ap plkst. 15.30 viņam piezvanīts uz izolatora telpām un palūgts uziet uz pārmeklēšanas telpu. Bija aizturēta persona – /pers. A/. Dežurants paskaidrojis, ka viņam jāpiedalās pie pārmeklēšanas. Pārmeklēšanu veica M. Fīrmanis. No dežūrdaļas darbiniekiem uzzinājis, ka personai jau bijusi izsaukta Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde, viņš apskatīts un viņam iedotas zāles, kuras viņš jau izdzēris. Aizturētais uzvedās diezgan mierīgi, bet mutiski pauda savu neapmierinātību par policijas darbinieku, kuri viņu aizturēja, rīcību. Aizturētajam miesas bojājumus nav pamanījis. Pēc kāda laika, apmērām piecas minūtes pēc kārtībnieka ierašanās, /pers. A/ norādījis, ka viņam sāp galva un atkārtoti lūdzis izsaukt Neatliekamās

medicīniskās palīdzības brigādi. /pers. A/ atradies normālā stāvoklī, aktīvi kustējies un nekas neliecināja, ka viņam ir veselības problēmas.

[5.4.5] Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja Operatīvās vadības nodaļas kārtībnieks M. Fīrmanis norādījis, ka dežūras laikā 2016. gada 3. augustā plkst. 15.30 uz policijas iecirkni ticis nogādāts /pers. A/. Personai bija nepieciešams rakstīt pārmeklēšanas protokolu, kuru aizpildījis. Protokola aizpildīšanas laikā /pers. A/ izteicis, ka viņam ir nepieciešama neatliekamā medicīniskā palīdzība, jo sāpot galva, kas pēc /pers. A/ lūguma arī izdarīts. Ierodoties Neatliekamās medicīniskās palīdzības personālam, tūlīt tika pārbaudīts /pers. A/ veselības stāvoklis, pēc kā mediķi paziņoja, ka veselības stāvoklis esot stabils, pulss un asinsspiediens normāls. /pers. A/ iedotas zāles pret galvas sāpēm un Neatliekamās medicīniskās palīdzības darbinieki piebilda, ka galvas sāpes varot rasties arī nelielā stresa dēļ. Turpinot pārmeklēšanas protokola sastādīšanu, /pers. A/ vēlreiz lūdza pēc medicīniskās palīdzības. Lūgums nodots dežūrdaļas dežurantam Gatim Grīnšteinam, kurš atteica lūgumu izpildīt. M. Fīrmanis uzskata, ka atteikums bijis pamatots, jo neizskatījies, ka /pers. A/ būtu kādas problēmas un viņš bija spējīgs gan koncentrēties naudas skaitīšanai, gan smaidīt un izteikt dažas piezīmes, kas būtu nedabiski, ja galvas sāpes būtu neizturamas.

[5.4.6] Par minēto faktu Valsts policijā veikta dienesta pārbaude un sastādīts dienesta pārbaudes atzinums, kurā atzīts, ka Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes amatpersonu A. Kvālberga un E. Priedes rīcībā nav konstatētas disciplinārpārkāpuma pazīmes un nav konstatēti disciplinārlietas ierosināšanas nosacījumi.

[5.5] No lietas materiāliem un tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem tiesa secināja, ka pieteicējs nenoliedz, ka konkrētajā laikā un vietā ar policijas darbiniekiem ir izvērties konflikts, pieteicējs ir strīdējies ar policijas darbiniekiem, kā arī ir izvērtusies savstarpēji nelaipna vārdu apmaiņa. Tāpat pieteicējs atzīst, ka policijas darbiniekiem uzdevis jautājumu: „vai Jūs esiet idioti?", bet norāda, ka nebija agresīvs, bet žestikulējis ar rokām. Pieteicējs noliedz, ka būtu lietojis rupjus krievu valodas lamu vārdus un policijas darbinieki būtu aicinājuši viņu doties līdzi uz dienesta automašīnu.

Izvērtējot pieteicēja un liecinieku sniegtos paskaidrojumus, tiesa secināja, ka pieteicējs uzvedās agresīvi, aizskarot policijas darbiniekus, kā arī nepakļāvās viņu likumīgajām prasībām (pārtraukt rupju krievu valodas lamu vārdu lietošanu, apvainojumu izteikšanu policijas darbiniekiem, saucot viņus par „idiotiem", kā arī nedevās līdzi policijas darbiniekam uz dienesta automašīnu). Tādēļ likuma „Par policiju" 10. panta pirmās daļas 6. punktā paredzēto pienākumu, proti, novērst un pārtraukt administratīvos pārkāpumus, noskaidrot vainīgos, savas kompetences ietvaros sastādīt protokolus, policijas darbinieki uz vietas izpildīt nevarēja tieši paša pieteicēja attieksmes un agresīvās uzvedības dēļ.

Attiecībā uz pieteicēja tiesas sēdē pausto viedokli, ka drīkst uzdot jebkādus jautājumus, tiesa norādīja, ka pieteicēja uzdotais jautājums: „vai Jūs esiet idioti?" ir retorisks jautājums, uz kuru atbilde netiek gaidīta. Ņemot vērā konkrēto situāciju, tiesas vērtējumā minētais jautājums ir uztverams kā apgalvojums, tādā veidā pieteicējs pauda viedokli par notikumā iesaistītajiem policijas darbiniekiem. Jau tikai ar šāda jautājuma uzdošanu vien pieteicējs izrāda necienīgu attieksmi pret policijas darbiniekiem.

[5.6] Policijas darbinieku vispārējās tiesības reglamentētas likuma „Par policiju" 12. pantā.

Satversmes 94. pantā un Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 5. pantā ietvertas personu tiesības uz brīvību. Kā ir norādījusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, tiesības uz brīvību un drošību ir pirmā līmeņa pamattiesības indivīda fiziskās drošības aizsardzībai, un kā tādas bauda fundamentālu nozīmi (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006. gada 3. oktobra sprieduma lietā „McKay pret Apvienoto Karalisti" 30. punktu*). Lai noteiktu, vai indivīdam ir „atņemta brīvība" konvencijas 5. panta izpratnē, jāpārbauda konkrētā situācija, ņemot vērā tādus apstākļus kā veids, ilgums, sekas un brīvības atņemšanas lēmuma izvērtēšana. Lai to izdarītu, būtiska nozīme piešķirama tieši faktiskajai situācijai (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2012. gada 19. jūnija sprieduma „Cristian Teodorescu pret Rumāniju" 54. punktu*).

Lietā noskaidrots, ka pieteicēja aizturēšanas iemesls bija pieteicēja agresīvā un policijas darbiniekus aizskarošā uzvedība un darbības – vairākkārtēja rupju krievu valodas lamu vārdu lietošana un policijas darbinieku nosaukšana par „idiotiem", atteikšanās izpildīt policijas darbinieku prasības, proti, pārtraukt lamu vārdu un aizskarošu izteicienu lietošanu, kā arī nedošanās uz dienesta automašīnu pēc policijas darbinieka lūguma. Minētais izriet no E. Priedes un A. Kvālberga paskaidrojumiem un liecībām. To apstiprina arī liecinieka /pers. I/ paskaidrojumi un tiesai sniegtā liecība, ka pieteicējs uzvedies agresīvi, policijas darbiniekam pateicis: „Ko Jūs idioti?" un lietojis citus lamu vārdus, kā arī radījis iespaidu par gatavošanos veikt uzbrukumu policijas darbiniekam.

Tiesas vērtējumā policijas darbiniekiem bija pamats uzskatīt, ka pieteicējs 2016. gada 3. augustā, ap plkst. 15.00 Talsos, pie krustojuma starp Darba un A. L. Puškaiša ielām pie veikala „Spicais", lietojot rupjus krievu valodas lamu vārdus un aizskarošus izteicienus attiecībā uz policijas darbiniekiem, kā arī traucējot policijas darbiniekiem pildīt dienesta pienākumus, traucē sabiedrisko mieru un ignorē vispārpieņemtās uzvedības normas. Tiesas ieskatā šādā situācijā policijas darbinieki pamatoti rīkojās atbilstoši likuma „Par policiju" 12. panta pirmās daļas 7. punktā noteiktajam, aizturot pieteicēju.

[5.7] Vērtējot aizturēšanas ilgumu, tiesa konstatēja, ka pieteicējs tika aizturēts plkst. 15.00, savukārt atbrīvots plkst. 16.40, tādējādi kopumā pieteicējs bija aizturēts nepilnas divas stundas, ko nevar uzskatīt par nesamērīgi ilgu aizturēšanas laiku. Ņemot vērā pieteicēja uzvedību, tiesai neradās šaubas par to, ka pieteicēja brīvība konkrētajā gadījumā ierobežota pamatoti, jo pieteicējs ar savām darbībām provocēja radušos situāciju.

[5.8] Saskaņā ar likuma „Par policiju" 13. pantu policijas darbiniekam, pildot dienesta pienākumus, ir tiesības lietot fizisku spēku, taču fiziskā spēka pielietošana ir atļauta vienīgi likumā noteiktajos izņēmuma gadījumos, izvērtējot samērīgāko spēka lietošanas veidu un intensitāti.

Pārmērīga vai neatbilstoša fiziskā spēka lietošana ir aplūkojama arī Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības

konvencijas 3. panta kontekstā, kas ietver vienu no demokrātiskas sabiedrības pamatvērtībām, pilnībā aizliedzot spīdzināšanu, cietsirdīgu vai pazemojošu izturēšanos vai sodu. Atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai minētais pants neaizliedz spēka pielietošanu skaidri noteiktos apstākļos. Taču fiziskais spēks var tikt pielietots vienīgi tad, ja tas ir patiešām nepieciešams un nav pārmērīgs (*sk., piemēram, 2007. gada 12. aprīļa sprieduma lietā „Vasilev pret Bulgāriju" 63. punktu*). Fiziska spēka pielietošana, ja tā nav bijusi patiešām nepieciešama personas uzvedības dēļ, aizskar cilvēka cieņu un ir konvencijas 3. pantā noteikto tiesību pārkāpums (*sk. 2015. gada 28. septembra sprieduma lietā „Bouyid pret Beļģiju" 101. punktu*).

Ņemot vērā iepriekš aprakstīto notikumu, tiesa atzina, ka fiziskā spēka pielietošana bija nepieciešama pieteicēja agresīvās uzvedības dēļ, turklāt pieteicējs radīja iespaidu par gatavošanos veikt uzbrukumu policijas darbiniekam.

[5.9] Tiesa norādīja, ka pieteicējs nepamatoti uzskata, ka lēmuma administratīvā pārkāpuma lietā atcelšana un lietvedības izbeigšana liecina par to, ka ir notikusi nepamatota un prettiesiska brīvības ierobežošana, pielietojot roku dzelžus. Tas vien, ka administratīvā pārkāpuma lieta tika izbeigta, jo netika iegūti pietiekami pierādījumu administratīvā pārkāpuma sastāva konstatēšanai, pats par sevi nepierāda, ka visas policijas darbinieku veiktās darbības 2016. gada 3. augustā bijušas prettiesiskas un radījušas pieteicējam tādu tiesību aizskārumu, kas varētu tikt atzīts par pamatu atlīdzinājuma noteikšanai.

[5.10] Attiecībā uz iebildumiem, ka policijas iecirknī pēc pieteicēja lūguma otro reizi netika izsaukts Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, tiesa konstatēja, ka šādu iebildumu iestāde nav vērtējusi, un pieteicējs šādu iebildumu pirmo reizi izteicis vien 2019. gada 17. janvāra tiesas sēdē, norādot, ka viņš bija lūdzis izsaukt otro reizi neatliekamo palīdzību, jo bijis slikti, bet lūgums tika atteikts ar pamatojumu, ka vienu reizi jau mediķi izsaukti, zāles iedotas un tūlīt pieteicējs tiks atbrīvots.

No policijas darbinieka G. Grīnšteina paskaidrojuma izriet, ka pieteicējs atkārtoti lūdzis izsaukt Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādi un norādījis, ka viņam sāp galva. Policijas darbinieks uzzinājis, ka pieteicējam jau bijusi izsaukta Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde, viņš apskatīts un viņam iedotas zāles, kuras viņš jau izdzēris. Pieteicējs atradies normālā stāvoklī, aktīvi kustējies un nekas neliecināja, ka viņam ir veselības problēmas.

Policijas darbinieks M. Fīrmanis norādījis, ka pārmeklēšanas protokola sastādīšanas laikā pieteicējs izteicies, ka viņam ir nepieciešama medicīniskā palīdzība, jo sāpot galva, kas pēc pieteicēja lūguma arī izdarīts. Ierodoties Neatliekamās medicīniskās palīdzības personālam, tūlīt tika pārbaudīts pieteicēja veselības stāvoklis, viņam iedotas zāles pret galvas sāpēm, un Neatliekamās medicīniskās palīdzības darbinieki piebilda, ka galvas sāpes varot rasties arī nelielā stresa dēļ. Turpinot pārmeklēšanas protokola sastādīšanu, pieteicējs vēlreiz lūdzis pēc medicīniskās palīdzības. Lūgums nodots dežūrdaļas dežurantam G. Grīnšteinam, kurš atteicies lūgumu izpildīt. M. Fīrmanis uzskata, ka atteikums bijis pamatots, jo neizskatījies, ka pieteicējam būtu kādas problēmas un viņš bija spējīgs gan koncentrēties naudas skaitīšanai, gan smaidīt un izteikt dažas piezīmes, kas būtu nedabiski, ja galvas sāpes būtu neizturamas.

Izvērtējot minētajos ziņojumos norādīto, kā arī to, ka abās reizēs pieteicējs norādījis uz galvas sāpēm un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests jau pieteicēju apskatīja un zāles iedeva, tiesa nekonstatēja pārkāpumu, neizsaucot pieteicējam Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu otru reizi. No minēto darbinieku ziņojumiem neizriet, ka būtu bijusi nepieciešamība pieteicējam vēl vienu reizi galvas sāpju dēļ atkārtoti izsaukt Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu.

[5.11] Ievērojot, ka nav konstatējama prettiesiska policijas amatpersonu rīcība, nepastāv pamats personiskā un morālā kaitējuma atlīdzināšanai, kā arī mantiskā zaudējuma atlīdzināšanai.

[6] Pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019. gada 15. aprīļa spriedumu. Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

Atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 249. pantu, pieteicējs norāda, ka tiesa ir pārkāpusi prasījuma robežas un no jauna skatījusi administratīvā pārkāpuma lietu, ko pieteicējs nav lūdzis. Neņemot vērā to, ka administratīvā pārkāpuma lietvedība tika izbeigta un policijas amatpersonas nepamatoti aizturēja pieteicēju, pielietojot fizisku spēku un roku dzelžus, tiesa izdarījusi nepareizu secinājumu par to, ka nav konstatējama prettiesiska policijas darbinieku rīcība.

Tiesa nav ņēmusi vērā liecinieku pretrunīgās liecības par notikumu gaitu un faktiem. Tāpat tiesa nav ņēmusi vērā E. Priedes tiesas sēdē liecināto, ka pieteicēja auto bija novietots blakus policijas auto un pieteicējs negatavojās no notikuma vietas doties prom, kā arī to, ka pieteicējs neesot uzbrucis vai gatavojies uzbrukt E. Priedem.

[7] Apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 304. panta pirmajai daļai izskatīja lietu rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

[9] Pieteicējs norāda, ka tiesa ir pārkāpusi prasījuma robežas un no jauna skatījusi administratīvā pārkāpuma lietu, ko pieteicējs nav lūdzis.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja mērķis, vēršoties tiesā, ir saņemt kaitējuma atlīdzinājumu gan tādēļ, ka Valsts policija ir izbeigusi pret pieteicēju ierosināto administratīvā pārkāpuma lietvedību, gan policijas amatpersonas rīcības,

pielietojot fizisko spēku un roku dzelžus, dēļ.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6. pants noteic, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība. Tātad no minētā izriet, lai apmierinātu prasījumu par zaudējuma atlīdzināšanu, ir nepieciešams pārbaudīt, vai pieprasītais kaitējuma atlīdzinājums ir cēloniskā saistībā ar prettiesisko rīcību.

Tā kā Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas priekšnieka 2016. gada 30. septembra lēmumā Nr./numurs/, ar kuru atcelts lēmums par pieteicēja saukšanu pie administratīvās atbildības, vispār nav vērtēta policijas amatpersonu rīcība, savukārt šādas rīcības izvērtēšana ir nepieciešams priekšnoteikums kaitējuma atlīdzināšanai, pirmās instances tiesa, pamatoti ir vērtējusi administratīvā pārkāpuma lietas apstākļus. Arī Senāts ir atzinis, ka, skatot prasījumu par kaitējuma atlīdzinājumu, tiesai ir pienākums arī izvērtēt administratīvā pārkāpuma lietā pieļautos procesuālos pārkāpumus (*sk. Senāta 2018. gada 23. marta lēmumu lietā Nr. SKA-1017/2018 (A420262017)), 2014. gada 22. oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-863/2014 (A420347712) 12. punktu*).

[10] Administratīvā apgabaltiesa, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iesniegtos pierādījumus, izvērtējusi apelācijas sūdzībā minētos argumentus, secina, ka pirmās instances tiesa pareizi secinājusi, ka nav konstatējama prettiesiska policijas amatpersonu rīcība, kas ir priekšnoteikums kaitējuma atlīdzināšanai.

Līdz ar to pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pietiekams, pirmās instances tiesa ir noskaidrojusi visus būtiskos lietas apstākļus un sniegusi tiem pareizu juridisko novērtējumu, tādēļ Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai (sk. šā sprieduma 5. punktu) un atkārtoti to nenorāda.

Papildus par apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[11] Apgabaltiesa atzīst par nepamatotu pieteicēja argumentu, ka pirmās instances tiesa ir nepareizi piemērojusi materiālās tiesību normas, konkrēti Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 5. pantu.

Tas vien, ka ar Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas priekšnieka 2016. gada 30. septembra lēmumu Nr. /numurs/ atcelts lēmums par pieteicēja saukšanu pie administratīvās atbildības un izbeigta administratīvā pārkāpuma lietvedība, pats par sevi nav pamats automātiskai zaudējumu atlīdzināšanai. Pieteicējs kļūdās, uzskatot, ka, izbeidzot administratīvā pārkāpuma lietvedību administratīvā pārkāpuma sastāva neesības dēļ, būtu ticis atzīts, ka policijas amatpersonas nepamatoti aizturējušas pieteicēju, pielietojot fizisku spēku un roku dzelžus. Minētais nav automātiski prezumējams. Pastāvot pamatotām aizdomām, kas liecina, ka tiek izdarīts administratīvais pārkāpums, policijai ir tiesības personu aizturēt, lai pārtrauktu tā izdarīšanu. Proti, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 252. panta pirmā daļa citstarp paredz, ka personas administratīva aizturēšana kodeksā noteiktajos gadījumos ir atļauta, lai pārtrauktu administratīvos pārkāpumus, kad izlietoti citi ietekmēšanas līdzekļi.

Apgabaltiesas ieskatā lietā ir pierādīts, ka pieteicējs lamājis policijas darbiniekus ar necenzētiem vārdiem, uzvedies agresīvi, atteicies doties uz policijas dienesta automašīnu. Policijas darbinieks E. Priede vairākas reizes lūdzis pārtraukt nepiedienīgu uzvešanos un vairākas reizes brīdinājis, ja pieteicējs nepārtrauks nepieklājīgi uzvesties, tad tiks aizturēts un viņam tiks sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols. Tāpat pieteicējs brīdināts, ka pret viņu tiks pielietots fizisks spēks. Tā kā pieteicējs atteicies doties uz policijas automašīnu, E. Priede satvēris pieteicēju aiz rokām un stūmis uz dienesta transportlīdzekli, vienlaicīgi saucot palīgā A. Kvālbergu. E. Priede norāda, ka pieteicējs ir pretojies un mēģinājis izrauties, tāpēc pielietots fizisks spēks un speciālais līdzeklis – roku dzelži. Roku dzelži uzreiz noņemti, jo pieteicējs nomierinājies.

No policista A. Kvālberga liecībām izriet, ka E. Priede mēģināja satvert pieteicēja rokas aiz muguras, bet vadītājs pretojās un mēģināja izrauties. A. Kvālbergs piesteidzies no priekšas un satvēris pieteicēju aiz pleciem, pēc kā vīrietis saliecies uz priekšu un A. Kvālbergs viņu turējis ar labo roku aiz pleca un nedaudz pie kakla. Tādā veidā vīrietis nogādāts līdz dienesta automašīnai. Pieteicējs fiziski pretojies un mēģinājis izrauties. Pie dienesta transportlīdzekļa pieteicējam uzlikti roku dzelži, pēc tam pieteicējs pievests pie viņa automašīnas, lai to aizslēgtu. Tad pieteicējs nomierinājies, roku dzelži noņemti, pēc kā persona nogādāta policijas iecirknī protokola sastādīšanai.

Kā jau to norādīja pirmās instances tiesa, likuma „Par policiju" 10. panta pirmās daļas 6. punktā paredzēto pienākumu, proti, novērst un pārtraukt administratīvos pārkāpumus, noskaidrot vainīgos, savas kompetences ietvaros sastādīt protokolus, policijas darbinieki uz vietas izpildīt nevarēja tieši paša pieteicēja attieksmes un agresīvās uzvedības dēļ. Līdz ar to policijas darbinieki aizturēja pieteicēju, lai pārtrauktu administratīvos pārkāpumus un sastādītu protokolus, jo uz vietas pieteicējs traucēja policijas darbiniekiem tos sastādīt.

[12] Apgabaltiesas ieskatā pirmās instances tiesa ir izvērtējusi, ka izskatāmajā gadījumā aizturēšana ir bijusi samērīga, kopumā pieteicējs bija aizturēts nepilnas divas stundas, savukārt fiziskā spēka pielietošana bija nepieciešama pieteicēja agresīvās uzvedības dēļ, turklāt pieteicējs radīja iespaidu par gatavošanos veikt uzbrukumu policijas darbiniekam. Savukārt lēmuma administratīvā pārkāpuma lietā atcelšana un lietvedības izbeigšana neliecina par to, ka ir notikusi nepamatota un prettiesiska brīvības ierobežošana, pielietojot roku dzelžus. Konkrētajā gadījumā lēmums par pieteicēja saukšanu pie administratīvās atbildības atcelts un lietvedība izbeigta tā iemesla dēļ, ka lietā nav pietiekami pierādījumu par izdarīto administratīvo pārkāpumu.

Ievērojot, ka pamats kaitējuma atlīdzināšanai ir tikai cēloņsakarības starp prettiesisko rīcību un radīto kaitējumu pastāvēšana, savukārt izskatāmajā gadījumā nav konstatējama prettiesiska policijas amatpersonu rīcība, nav pamata pieteicējam atlīdzināt mantisko un nemantisko kaitējumu.

[13] Attiecībā uz pieteicēja iebildumiem, ka tiesa nav ņēmusi vērā, ka liecinieku E. Priedes, A. Kvālberga un /pers. I/ liecības ir pretrunīgas, apgabaltiesa nepiekrīt, ka liecinieku liecības būtu pretrunīgas, gluži pretēji, liecinieku liecības ir loģiskas, cita citu papildinošas un nerada šaubas par to atbilstību faktiskajai situācijai. Apgabaltiesas ieskatā pirmās instances tiesa vispusīgi ir izvērtējusi liecinieku gan rakstveidā, gan tiesas sēdē sniegtās liecības to savstarpējā kopsakarībā. Savukārt pieteicēja izteiktie iebildumi ir vispārīgi, pieteicējs nav minējis, kā izpaužas liecību pretrunīgums.

Pieteicējs norāda, ka tiesa nav ņēmusi vērā, ka E. Priede liecināja, ka pieteicēja auto bija novietots blakus policijas auto, kas pieteicēja ieskatā norāda, ka viņš negatavojās doties uz citu pusi, tāpat pieteicējs vērš uzmanību, ka E. Priede liecinājis, ka pieteicējs neesot uzbrucis vai gatavojies uzbrukt. Apgabaltiesas ieskatā minētais nekādā veidā nenorāda uz liecību pretrunīgumu un nenorāda uz to, ka pieteicējs nebūtu uzvedies agresīvi, lamājies un traucējis policijas darbiniekiem veikt savus pienākumus. No E. Priedes liecībām izriet, ka pieteicējs ir pretojies, mēģinājis izrauties. Kļūdains ir pieteicēja uzskats, ka fizisku spēku vai speciālos līdzekļus policijas darbinieki varētu pielietot tikai gadījumā, ja pieteicējs uzbruktu vai bēgtu.

Policijas darbinieka tiesības lietot fizisku spēku un speciālos līdzekļus paredzētas likuma „Par policiju" 13. pantā, kurš cita starpā noteic, ka policijas darbiniekam, pildot dienesta pienākumus, ir tiesības lietot fizisku spēku, speciālos cīņas paņēmienus, lai aizturētu un nogādātu policijas iestādē likumpārkāpējus, lai pārtrauktu ļaunprātīgu nepakļaušanos likumīgām prasībām, kuras izvirza policijas darbinieki vai citas personas, pildot dienesta pienākumus sabiedriskās kārtības garantēšanā vai cīņā pret noziedzību. Tāpat minētajā pantā norādīts, ka speciālo līdzekļu izmantošanu nosaka konkrētās situācijas raksturs un personas individuālās iezīmes.

Apgabaltiesas ieskatā pirmās instances tiesa pamatoti secināja, ka policijas darbinieku rīcība, pieteicēja aizturēšanā pielietojot fizisku spēku un roku dzelžus, bija atbilstoša likuma „Par policiju" 12. panta pirmās daļas 7. punktā noteiktajam.

Ministru kabineta 2011. gada 18. janvāra noteikumu Nr. 55 „Noteikumi par speciālo līdzekļu veidiem un to lietošanas kārtību" 10. punkts noteic, ka pirms speciālā līdzekļa lietošanas personu mutiski brīdina par to. Izskatāmajā lietā no lietas materiāliem izriet, ka policijas darbinieks vairākkārt ir brīdinājis pieteicēju, ka nepakļaušanās gadījumā tiks pielietots fizisks spēks, uz ko pieteicējs nav reaģējis.

Papildus norādāms, ka tas vien, ka pieteicēja ieskatā, tiesai vajadzēja nonākt pie citādiem secinājumiem, nenozīmē, ka tiesa ir pieļāvusi materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpumus (*sk. Senāta 2017. gada 7. novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1576/2017 3. punktu*) Proti, tas, ka pieteicējs nepiekrīt tiesas veiktajam pierādījumu vērtējumam, nenozīmē, ka tiesas spriedums nebūtu tiesisks un pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309. pantu, 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts policijai atlīdzināt pieteicējam personisko kaitējumu 7114,36 *euro*, morālo kaitējumu 4268,62 *euro* un mantiskos zaudējumus 4309,76 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente	*(paraksts)*	V. Zommere
Tiesnese	*(paraksts)*	I. Amona
Tiesnese	*(paraksts)*	K. Kalvāne